

Keganasan Rumahtangga: Kepekaan Dan Tahap Pengetahuan Mahasiswa

Domestic Violence: Awareness and Level of Knowledge among University Students

Noor Azizah Ahmad* & Nabisah Ibrahim

School of Applied Psychology, Social Work and Policy,
UUM College of Arts and Sciences, Sintok, Kedah, MALAYSIA
*e-mail: noor1149@uum.edu.my

Published: 29 June 2022

To cite this article (APA): Ahmad, N. A., & Ibrahim, N. (2022). Domestic Violence: Awareness and Level of Knowledge among University Students. *EDUCATUM Journal of Social Sciences*, 8(1), 53-66. <https://doi.org/10.37134/ejoss.vol8.1.6.2022>

To link to this article: <https://doi.org/10.37134/ejoss.vol8.1.6.2022>

Abstrak

Keganasan rumahtangga bukan merupakan masalah baharu dan terencil di Malaysia. Peningkatan kes keganasan menuntut ahli masyarakat sama-sama mengambil berat tentang masalah ini. Selaras itu, satu kajian dilakukan untuk mengenalpasti tahap kepekaan dan pengetahuan mahasiswa tentang keganasan rumahtangga merangkumi peruntukan polisi, hak, dan bantuan kepada mangsa. Kajian adalah berbentuk kuantitatif dengan menggunakan kaedah pengedaran borang soal selidik. Seramai 132 orang mahasiswa Program Pengurusan Kerja Sosial, Universiti Utara Malaysia terlibat dalam kajian ini. Tahap kepekaan dan pengetahuan berkaitan keganasan rumahtangga diukur dan dianalisis secara diskriptif. Kajian mendapati kepekaan mahasiswa berada pada tahap sederhana manakala tahap pengetahuan mereka tentang peruntukan polisi, hak dan khidmat bantuan berada pada tahap rendah. Sebilangan kecil responden didapati masih mempunyai sikap stereotaip jantina terhadap mangsa dan pemangsa kes keganasan rumahtangga. Program-program kesedaran dan latihan amali secara berterusan melalui corak pendidikan bersistematik diperlukan untuk membantu mahasiswa meningkatkan tahap kepekaan dan pengetahuan mereka.

Kata kunci: Keganasan rumahtangga, Akta Keganasan Rumahtangga, kepekaan, pengetahuan, mahasiswa

Abstract

Domestic violence is not an isolated problem in Malaysia. The increase of domestic violence cases requires community members to be equally concerned about this problem. Thus, a quantitative study has been conducted to identify the level of awareness and knowledge of students including the provision of policies, rights, and services provided to victims. The questionnaire was utilized as a method of data collection among 132 students from Social Work Management Programs, Universiti Utara Malaysia. Students' level of awareness and knowledge was measured and analyzed descriptively. Findings indicate students' level of awareness was at a moderate level while their level of knowledge regarding policies, rights, and services was at a low level. A small number of respondents were found to still have gender-stereotypical attitudes towards victims and predators in domestic violence cases. Thus, ongoing awareness and practical training programs through a systematic pattern of education are needed to help students increase their level of awareness and knowledge regarding domestic violence.

Keywords: Domestic violence, Domesctic Violence Act, awareness, knowledge, university students

PENGENALAN

Di seluruh dunia, dilaporkan seramai 243 juta wanita berusia 15-49 tahun telah mengalami kekerasan seksual dan/ atau fizikal yang dilakukan oleh pasangan masing-masing (Kumar, 2020). Di Malaysia kajian oleh Pusat Penyelidikan Wanita dan Gender (KANITA), Universiti Sains Malaysia pada 2014 mendapati sembilan peratus daripada wanita di Semenanjung Malaysia menjadi mangsa keganasan rumah tangga. Statistik ini meningkat kepada 5,014 kes pada tahun 2015 (*Women's Aid Organisation, 2017*). Kes menurun kepada 3,947 pada 2018, dan 3,435 pada 2019 (Muhammad Yusri, Berita Harian, 26 Ogos 2020). Laporan kes keganasan rumahtangga meningkat semenjak pelaksanaan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) bermula pada 18 Mac 2020. Tekanan yang disebabkan oleh masalah keselamatan, kesihatan, kewangan, keparahan hidup dalam kesempitan, dan keterbatasan sosial sewaktu pandemik, menambah lagi kecenderungan peningkatan jumlah kes keganasan rumah tangga dalam kalangan masyarakat (Kumar, 2020). Dalam tempoh 34 hari (18 Mac hingga 20 April 2020) sahaja sebanyak 409 kes keganasan rumahtangga telah dilaporkan (Muhammad Afham, 21 April 2020).

Akta Keganasan Rumahtangga telah dibentuk pada tahun 1994 (Pindaan 2017) bermatlamat mengenakan tindakan yang sewajarnya kepada pelaku, menjamin hak mangsa, dan juga untuk meningkatkan kesedaran masyarakat tentang keganasan rumahtangg. Seksyen 2, menakrifkan keganasan sebagai tindakan yang boleh menyebabkan kecederaan fizikal kepada individu, secara sengaja atau tidak meletakkan individu dalam ketakutan, penderaan secara psikologi dan emosi, mengurung atau menahan mangsa, memaksa atau mengancam untuk melakukan perbuatan seksual, dan merosakkan harta benda dengan niat untuk mewujudkan kesedihan atau kekusaran kepada mangsa. Akta ini memperincikan mereka yang dilindungi iaitu isteri atau suami, bekas isteri atau suami, kanak-kanak di bawah 18 tahun, individu lain yang tinggal serumah seperti warga emas, orang dewasa tidak berkeupayaan, dan saudara lain. Kesalahan di bawah akta ini akan dibacakan bersama Kanun Kesiksaan, contohnya Seksyen 322 untuk kesalahan yang menyebabkan cedera parah dan Seksyen 326 untuk kesalahan secara sengaja menyebabkan cedera menggunakan senjata atau benda yang merbahaya.

Pekerja sosial bertanggungjawab untuk membantu membendung masalah keganasan rumahtangga dan membantu memperkasa mangsa (Ming Teoh, *The Star*, 14 Ogos 2020). Peranan pekerja sosial dalam menangani masalah ini merangkumi usaha mengubah tingkahlaku agresif pemangsa, memastikan mangsa, anak-anak dan individu lain yang terlibat selamat dan seterusnya memperkasa mangsa. Seringkali, pekerja sosial melakukan intervensi untuk menggalakkan ibu bapa menyedari kesan keganasan ke atas anak-anak. Pendekatan yang digunakan perlu bergerak ke arah membantu memotivasikan ibu bapa untuk mengubah situasi keluarga mereka. Peranan pekerja sosial melibatkan seluruh ahli keluarga. Malahan pekerja sosial perlu memahami impak keganasan terhadap kesihatan mental kepada semua mangsa yang terlibat (Galántai, Ligeti, Wirth, 2019; Hunter, Barnett & Kaganas, 2018). Sekiranya tiada ruang untuk memperbaiki keluarga tersebut, pekerja sosial perlu menggunakan peruntukan polisi untuk membantu menjarak atau memisahkan mangsa dengan pemangsa, dan menjaga kepentingan mangsa. Oleh itu, keganasan rumahtangga memerlukan pendekatan holistik untuk ditangani dengan berkesan (Robbins, Banks, McLaughlin, Bellamy & Thackray, 2016; Robbins, 2014). Untuk mencapai tujuan tersebut, pekerja sosial perlu mempunyai pengetahuan dan kemahiran intervensi, pengetahuan tentang peraturan dan polisi, dan hubungan baik dengan pelbagai agensi bagi membolehkan mereka melaksanakan tanggungjawab dengan berkesan.

Selaras dengan itu, satu kajian telah dijalankan untuk (i) mengenalpasti kepekaan mahasiswa tentang masalah keganasan rumahtangga, dan (ii) mengenalpasti tahap pengetahuan mahasiswa mengenai peruntukan polisi dan perkhidmatan yang disalurkan kepada mangsa keganasan. Tumpuan diberikan kepada mahasiswa program Pengurusan Kerja Sosial adalah disebabkan mereka ini merupakan pelapis kepada pekerja sosial yang akan melaksanakan tanggungjawab membantu memperkasa ahli masyarakat yang mengalami pelbagai masalah termasuk keganasan rumahtangga.

ULASAN KARYA

Peningkatan kes keganasan rumahtangga memerlukan pekerja sosial yang berpengetahuan dan berkeupayaan untuk membantu klien. Pekerja sosial yang menguruskan kes keganasan rumahtangga memerlukan skil khusus yang kadang kala agak bertentangan dengan pandangan bidang perubatan yang bersifat *one right solution* untuk mengatasi masalah kesihatan mental atau lain-lain intervensi (seperti intervensi dengan orang kurang upaya atau penyalahgunaan bahan) dalam kerja sosial (Buchbinder, Eisikovits & Karnieli-Miller, 2004). Ini kerana maklumat yang tidak diketahui oleh pekerja sosial tentang keganasan rumahtangga boleh membahayakan klien mereka. Tindak balas yang tidak sesuai atau tidak berkesan oleh pekerja sosial boleh mempengaruhi pilihan yang dibuat oleh klien, boleh membahayakan klien atau mengakibatkan klien menolak untuk mendapatkan bantuan walaupun mereka amat memerlukannya (Goldblatt, Buchbinder, Eisikovits, & Arizon-Mesinger, 2009; Goldblatt & Buchbinder, 2014). Situasi ini menghendaki pelajar-pelajar kerja sosial dibekalkan dengan maklumat yang tepat tentang keganasan rumahtangga. Kurikulum pendidikan perlu bersifat pendedahan menyeluruh tentang intervensi khusus untuk keganasan rumahtangga dan tidak hanya memfokuskan kepada aspek kompetensi dan profesional (Danis & Lockhart, 2003; Callorasi, 2005; Hawkins, 2007; Moody, 2020). Selaras dengan itu, pendidikan kerja sosial wajar meneliti semula aspek ini dan melakukan penambahbaikan polisi atau prosedur yang telah digunapakai bagi memastikan pendidikan tinggi terus melahirkan graduan yang holistik dan berupaya membantu klien.

Banyak kajian mendapati terdapat kekurangan pengetahuan dalam kalangan profesional dan pelajar kerja sosial tentang keganasan rumahtangga. Contohnya, kajian oleh Rose, Trevillion, Woodall, Morgan, Feder, dan Howard (2011) mengemukakan pandangan bahawa penyalur khidmat kesihatan mental gagal untuk mengenalpasti klien yang menghadapi masalah keganasan rumahtangga. Kajian berbentuk kualitatif ini menggunakan kaedah temubual dalam kalangan 18 orang pengguna khidmat kesihatan mental dan 20 orang profesional yang menyalurkan khidmat kesihatan mental di kawasan Selatan London. Antara alasan yang diberikan oleh pengguna khidmat untuk tidak mendedahkan tentang masalah keganasan rumahtangga yang dialami mereka ialah takut kepada kesan yang akan dihadapi (termasuk kemungkinan melibatkan *Social Service Department* yang boleh memberi implikasi kepada hak penjagaan anak-anak, dan bimbang sekiranya tidak ada orang mempercayai pendedahan mereka), bimbang kepada tindak balas oleh pemangsa, perasaan malu kerana didera dan merasakan masalah dalam hubungan keluarga adalah sulit dan tidak sewajarnya didedahkan kepada orang lain. Manakala alasan kegagalan mengenal pasti mangsa keganasan seperti yang diketengahkan oleh golongan profesional pula merangkumi ruang lingkup tugas yang menghadkan tindakan yang boleh diambil mereka, dan kemampuan yang terhad untuk mereka menangani masalah tersebut. Kedua-dua kelompok ini menyatakan kaedah diagnostik dan model rawatan yang menekankan kepada simptom seperti yang digariskan dalam prosedur kerja menjadi halangan kepada perkongsian tentang masalah keganasan rumahtangga.

Kajian Nyame, Howard, Feder, dan Trevillion (2013) turut memfokuskan kepada profesional dalam bidang kesihatan mental. Kajian dilakukan dalam kalangan ahli psikiatrik dan jururawat dalam bidang kesihatan mental untuk meneliti sikap dan kesediaan mereka bertindakbalas ke atas keganasan rumahtangga. Seramai 131 orang responden terlibat dalam kajian ini. Kajian mendapati hanya 20 orang ahli psikiatrik selalu bertanyakan klien tentang masalah keganasan rumahtangga dan 36 orang menyatakan memberikan maklumat tentang khidmat yang boleh diperolehi oleh klien. Sebanyak 60% ahli psikiatrik menyatakan mereka kurang berpengetahuan tentang bantuan yang boleh diperolehi oleh klien. Jururawat didapati lebih bersedia untuk memberi khidmat kepada mangsa keganasan berbanding ahli psikiatrik. Kedua-dua dapatan kajian ini menggambarkan keperluan kepada pihak profesional untuk mempunyai pengetahuan dan kaedah-kaedah yang bersesuaian untuk mengenalpasti klien yang menghadapi masalah keganasan rumahtangga apabila mereka mendapatkan khidmat kesihatan mental.

Kajian oleh Hawkins (2007) bertujuan menentukan pengetahuan dan kesediaan untuk membantu mangsa keganasan rumahtangga. Kajian telah dilakukan dalam kalangan 236 orang pelajar kerja

sosial pada peringkat pendidikan sarjana muda, ijazah sarjana dan doktor falsafah. Hasil kajian menunjukkan pelajar-pelajar berpandangan punca utama berlakunya keganasan ialah (i) situasi atau persekitaran yang membawa kepada berlakunya keganasan, (ii) pemangsa, (iii) ahli masyarakat yang bersifat individualistik dan (iv) mangsa sendiri. Masih terdapat pelajar-pelajar yang menyalahkan mangsa dan memegang mitos tentang keperluan untuk tidak berkongsi maklumat tentang hubungan peribadi dengan pihak luar. Pelajar-pelajar yang membesar di kawasan luar bandar didapati lebih cenderung mempunyai pandangan sebegini. Walaupun pelajar-pelajar ini telah mengikuti kursus mengenai keganasan rumahtangga, kajian mendapati tidak terdapat kesan yang signifikan ke atas sikap menyalahkan mangsa dan penerimaan mitos ini. Peter (2006) turut berpandangan mitos dan pengetahuan yang tidak tepat tentang keganasan rumahtangga; yang mungkin merupakan sebahagian daripada pegangan pekerja sosial; boleh menyebabkan tindak balas yang tidak sesuai atau tidak berkesan kepada permasalahan klien jika tidak dibetulkan pemahaman tersebut.

Kajian oleh Doran dan Hutchinson (2017) bertujuan memahami sikap dan pandangan pelajar-pelajar sarjana muda kejururawatan tentang keganasan rumahtangga di tiga buah kampus di New South Wales, Australia. Jururawat merupakan individu yang berperanan penting untuk mengenalpasti mangsa keganasan rumahtangga melalui saringan awal dan membantu mangsa untuk mendapatkan bantuan dan sokongan yang diperlukan. Oleh sebab itu, penyelidik berpandangan pendidikan peringkat sarjana muda ini merupakan kunci utama ke arah membentuk sikap dan menerapkan pemahaman yang menyeluruh tentang keganasan rumahtangga. Kajian mendapati ramai pelajar memahami tentang keganasan rumahtangga dan implikasi daripada masalah tersebut. Namun begitu, terdapat pelajar-pelajar mempunyai sikap yang menggambarkan kurangnya pengetahuan tentang keganasan rumahtangga. Bagi mereka keganasan dalam hubungan intim adalah sesuatu yang normal dan turut mempunyai sikap menyalahkan mangsa. Worden dan Carlson (2005) terdahulu telah menjelaskan situasi ini dengan menyatakan tingkahlaku wanita boleh menyumbang kepada keganasan rumahtangga, ramai percaya wanita membiarkan dirinya didera, dan majoriti percaya wanita dengan mudah boleh memutuskan atau meninggalkan hubungan sebegini. Kajian mereka mendapati sebahagian besar ahli masyarakat percaya keganasan rumahtangga berakar umbi dalam individu dan keluarga, sebahagian kecil berpandangan keganasan rumahtangga berakar umbi dalam masyarakat dan budaya.

Black, Weizz dan Bennet (2010) membincangkan dapatan kajian mereka yang meneliti pandangan 124 orang pelajar kerja sosial tentang punca-punca, dinamik keganasan rumahtangga dan cadangan intervensi yang boleh dilakukan berdasarkan kepada scenario kes yang dikemukakan. Sebahagian besar responden mempunyai Ijazah Sarjana Kerja Sosial yang menumpukan kepada perspektif kesihatan mental dalam kerja sosial. Namun kajian mendapati hanya peratusan kecil responden mempunyai pengetahuan tentang intervensi khusus kepada keganasan rumahtangga. Ramai responden berpandangan keganasan rumahtangga berpunca daripada masalah kesihatan mental dan masalah penyalahgunaan bahan dalam kalangan pemangsa. Tidak terdapat banyak perbezaan pandangan dari segi cadangan intervensi yang dikemukakan dan juga faktor-faktor penyebab keganasan rumahtangga jika dibandingkan antara graduan yang mengkhusus dalam bidang keganasan rumahtangga dengan graduan kerja sosial lain. Berdasarkan kepada scenario kes yang diketengahkan, responden kelihatan mempunyai pengetahuan yang terhad untuk melakukan intervensi secara berkesan dalam masalah ini. Secara umumnya, mereka lebih cenderung mencadangkan supaya dilakukan kaunseling individu dan kaunseling keluarga. Kajian mendapati lebih daripada tiga kali ganda responden mencadangkan intervensi memfokuskan kepada kaunseling berbanding dengan intervensi khusus tentang keganasan rumahtangga. Pengkaji-pengkaji berpandangan responden sewajarnya menggunakan terminologi khusus dalam menangani keganasan rumahtangga seperti intervensi dengan pemangsa, kaunseling keganasan rumahtangga, tindakan undang-undang yang boleh diambil, perancangan keselamatan untuk mangsa dan tempat perlindungan untuk mangsa. Selaras dengan itu, tindakan khusus untuk meningkatkan pengetahuan khusus tentang keganasan rumahtangga amat diperlukan, tidak cukup sekadar bergantung kepada pelaksanaan program secara umum.

Hefernan, Blythe dan Nicolson (2014) telah meninjau keupayaan pekerja sosial di British untuk mengenal pasti kes-kes keganasan rumahtangga dan latihan yang secara tipikalnya diterima oleh

mereka. Kajian ini turut meneliti sejauhmana kesedaran pekerja sosial tentang polisi dan amalan mempengaruhi sikap pekerja sosial terhadap keganasan rumahtangga. Penyelidik telah menggabungkan kaedah kuantitatif (melalui pengeposan borang soal selidik kepada pekerja sosial) melibatkan 181 orang pekerja sosial dan kaedah kualitatif melalui temubual berstruktur dengan 19 orang pekerja sosial. Responden kajian ini menyatakan mereka berupaya mengenalpasti mangsa keganasan rumahtangga berdasarkan kepada tindakan-tindakan seperti menumbuk, megancam melakukan keganasan, menampar, melakukan hubungan seks tanpa persetujuan, mengongkong kehidupan sosial individu dan keganasan verbal. Manakala dari segi latihan, responden menyatakan mereka kurang mendapat latihan dalam aspek keganasan rumahtangga, malah separuh daripada responden menyatakan tidak pernah mengikutu latihan berkait keganasan rumahtangga. Satu pertiga daripada responden menyatakan mempunyai kelayakan dalam aspek ini, walau bagaimanapun mereka berpandangan latihan yang diberikan tidak mencukupi. Selaras dengan itu, pengkaji mencadangkan supaya pendedahan terperinci tentang keganasan rumahtangga perlu diberikan semasa peringkat universiti dan kolej lagi. Teknik pembelajaran bersifat tradisional iaitu memberi syarahan dan seminar perlu digabungkan dengan komponen *service-learning*. Ini bermaksud pelajar-pelajar perlu didedahkan dengan pengalaman bersifat *hand-on* melibatkan kes-kes keganasan rumahtangga. Tindakan ini boleh secara langsung menerapkan pengetahuan dan skil awal tentang situasi sebenar dalam penyaluran khidmat berkait masalah keganasan rumahtangga.

Kajian Clark dan Wyndall (2015) mendapati pekerja sosial di sekolah kurang mengetahui tentang situasi kanak-kanak yang mengalami keganasan rumahtangga hingga menyebabkan mereka tidak mengambil tindakan yang sewajarnya untuk membantu kanak-kanak tersebut. Ini ditambah lagi dengan keengganan kanak-kanak untuk memaklumkan bahawa mereka didera menyebabkan mereka tidak mendapat bantuan yang diperlukan. Halangan kepada perkara ini berpunca daripada pandangan bahawa maklumat yang mereka berikan mungkin tidak diendahkan dan takut kepada balasan yang akan mereka terima. Kegagalan mendapat bantuan ini boleh memberi kesan kepada perkembangan personal, keupayaan mengawal emosi dan juga kemampuan komunikasi. Holt (2015) berpandangan pekerja sosial perlu mempunyai kemahiran untuk menggalakkan kanak-kanak untuk berkomunikasi secara terbuka tentang keganasan dalam keluarga dan memberikan sokongan emosi yang mereka perlukan. Persekitaran sekolah yang sihat, mempunyai seseorang yang diketahui boleh membantu dari segi emosi dan sosial, dan peluang membincangkan isu ini merupakan faktor yang signifikan sebagai mekanisme daya tindak bagi kanak-kanak yang mengalami keganasan rumahtangga (Stanley, Miller, Richardson Forster, 2012; Clark dan Wyndall, 2015; David, LeBlanc, & Self-Brown, 2015).

Kajian-kajian yang dipaparkan di atas menjelaskan tentang kekurangan pengetahuan dan khidmat yang boleh disalurkan kepada klien yang mengalami keganasan rumahtangga dalam kalangan pelajar-pelajar kerja sosial dan pekerja profesional dalam bidang berkait kerja sosial. Namun, kajian Iffahinani, Lukman, Normala, Azlini dan Kamal (2018) yang dilakukan di Malaysia memperolehi dapatan sebaliknya. Kajian berbentuk kuantitatif menggunakan borang soal selidik sebagai kaedah pengumpulan data telah dijalankan ke atas 300 orang pelajar-pelajar kerja sosial oleh. Responden kajian adalah pelajar-pelajar berusia di antara 19 hingga 26 tahun mendapati responden mempunyai pengetahuan yang tinggi tentang keganasan rumahtangga. Sebanyak 11 soalan telah ditanya dan responden menunjukkan peratusan yang tinggi kepada setiap soalan tersebut iaitu melebihi 50% bagi setiap soalan tersebut. Contohnya, majoriti (98.7%) responden berpandangan mangsa perlu mendapatkan khidmat dengan pekerja sosial. Untuk membolehkan pekerja sosial membantu mangsa, pelajar-pelajar ini berpandangan mereka perlu mempunyai pengetahuan dan skil dalam kerja sosial.

METODOLOGI

Rekabentuk Kajian

Kajian kuantitatif melalui pengedaran borang soal selidik sebagai kaedah pengumpulan data telah dijalankan.

Instrumen Kajian

Borang soal selidik mengandungi tiga bahagian merangkumi bahagian; Bahagian A meneliti tentang maklumat demografi, manakala Bahagian B berkait dengan kepekaan pelajar tentang masalah keganasan rumahtangga dibentuk berdasarkan kajian Danis dan Lockhart (2003), Colarossi (2005), dan Salimbeni (2011). Kepekaan dalam kajian ini merujuk kepada kefahaman dan keprihatinan pelajar tentang masalah keganasan rumahtangga daripada sudut konsep, isu dan scenario yang mempengaruhi masalah keganasan rumahtangga. Pengukuran untuk Bahagian B menggunakan skala Likert lima peringkat iaitu: (1) sangat tidak setuju, (2) tidak setuju, (3) kurang setuju, (4) setuju, dan (5) sangat setuju. Bahagian C mengukur pengetahuan pelajar tentang peruntukan polisi, hak yang boleh diperolehi oleh klien dan khidmat bantuan yang disalurkan menggunakan dua skala iaitu (1) salah dan (2) betul. Item-item dibentuk berdasarkan maklumat daripada laman rasmi Jabatan Kebajikan Masyarakat dan peruntukan dalam Akta Keganasan Rumahtangga (Pindaan) 2017.

Populasi Kajian

Populasi kajian ini adalah mahasiswa tahun pertama hingga tahun empat Program Pengurusan Kerja Sosial, Universiti Utara Malaysia yang keseluruhannya berjumlah 177 orang. Penyelidik mendapat kerjasama daripada empat orang wakil pelajar pada setiap tahun pengajian untuk mengedarkan borang soal selidik kepada rakan-rakan mereka. Mereka diberi penerangan tentang tujuan kajian dan maklumat yang diperlukan dalam soal selidik. Sebanyak 160 borang soal selidik telah diedarkan, namun hanya 132 borang telah berjaya dikumpulkan semula.

Analisis Data

Analisis diskriptif merangkumi peratus dan frekuensi digunakan dalam kajian ini. Pengukuran tahap pula dilakukan berdasarkan kepada skor yang diperolehi. Untuk Bahagian B (kepekaan mahasiswa tentang masalah keganasan rumahtangga), nilai minimum skor ialah 11 manakala nilai maksima skor ialah 55. Selaras dengan itu, kepekaan pelajar tentang masalah keganasan rumahtangga dibahagikan kepada tiga tahap iaitu; tahap kepekaan rendah (skor 11-25), tahap kepekaan sederhana (skor 26-40), dan tahap kepekaan tinggi (skor 41-55). Bagi Bahagian C (pengetahuan mahasiswa tentang peruntukan polisi, hak dan khidmat bantuan), nilai skor minimum ialah 30 dan nilai tertinggi ialah 60. Responden yang mendapat skor di antara 30-40 menunjukkan mereka mempunyai tahap pengetahuan yang rendah, skor 41-50 menunjukkan tahap pengetahuan sederhana, manakala skor 51- 60 menunjukkan tahap pengetahuan yang tinggi.

DAPATAN KAJIAN

Demografi Responden

Maklumat demografi responden dijelaskan dengan merujuk kepada Jadual 1. Jumlah keseluruhan responden yang terlibat dalam kajian ialah seramai 132 orang. Daripada jumlah ini terdapat hanya 28 orang (21%) responden lelaki berbanding dengan 104 orang (78.8%) responden wanita. Bangsa Melayu menunjukkan jumlah responden tertinggi iaitu seramai 120 orang (90.9%), diikuti dengan bangsa Cina seramai lima orang (3.8%), lain-lain bangsa iaitu Orang Asli seramai empat orang (3.0%) dan hanya tiga orang (2.3%) responden berbangsa India. Merujuk kepada faktor usia, responden

dalam kajian ini melibatkan mereka yang berusia 19 hingga 25 tahun. Responden yang berusia 23 tahun menunjukkan frekuensi tertinggi iaitu seramai 41 orang (31.1%), diikuti dengan mereka yang berusia 21 tahun yang berjumlah 32 orang (24.2%) dan 22 tahun yang diwakili seramai 29 orang (22%). Manakala jumlah responden yang paling rendah adalah dalam kalangan mereka yang berusia 25 tahun iaitu hanya dua orang (1.5%). Responden yang berada pada semester tujuh adalah paling ramai terlibat dalam kajian iaitu 45 orang (34.1%), 37 orang (28.0%) responden berada pada semester tiga pengajian, semester tiga diwakili oleh 30 orang (22.7%) responden, manakala jumlah responden yang paling rendah berada pada semester pertama iaitu seramai 20 orang (15.2%).

Kepekaan Pelajar Tentang Masalah Keganasan Rumahtangga

Sebanyak 11 soalan dikemukakan bagi mengenalpasti kepekaan responden terhadap masalah keganasan rumahtangga (Jadual 1). Seramai 90 orang (68%) responden menyatakan kurang setuju, tidak setuju, dan sangat tidak setuju dengan pernyataan bahawa masyarakat menganggap keganasan rumahtangga berlaku disebabkan isteri yang membuat keputusan untuk terus berada dalam situasi tersebut. Apabila ditanya tentang jantina pelaku keganasan rumahtangga, seramai 38 orang (28.7%) responden menyatakan sangat setuju bahawa keganasan rumahtangga sering dilakukan oleh kaum lelaki, manakala hanya lapan orang (6%) responden sangat tidak setuju dengan pernyataan tersebut. Apabila ditanya tentang mangsa keganasan rumahtangga, majoriti responden (76.5%) menyatakan sangat setuju dan setuju bahawa kaum wanita sering menjadi mangsa keganasan rumahtangga berbanding sebahagian kecil (23.5%) responden yang tidak setuju, kurang setuju, dan sangat tidak setuju dengan pernyataan tersebut. Kajian mendapati majoriti (86.7%) responden bersetuju dan sangat bersetuju bahawa suami yang mengambil alkohol dan dadah merupakan salah satu faktor peningkatan kes keganasan rumahtangga. Faktor lain yang menyumbang kepada masalah sosial ini ialah faktor ketidakstabilan keluarga (71.9%) dan faktor media massa (50.7%). Seramai 115 orang (87.1%) responden kurang bersetuju, tidak bersetuju, dan sangat tidak bersetuju dengan pernyataan bahawa sikap isteri menjadi faktor penggalak kepada berlakunya keganasan rumah tangga. Terdapat sebilangan kecil responden (12.8%) yang bersetuju bahawa isteri yang dipukul suami adalah layak untuk dipukul, manakala majoriti (87.2%) mahasiswa tidak bersetuju dengan pernyataan ini.

Jadual 1: Kepekaan terhadap masalah keganasan rumahtangga (n=132)

	Kekerapan (Peratus)				
	Sangat Tidak Setuju	Tidak Setuju	Kurang Setuju	Setuju	Sangat Setuju
1. Masyarakat menganggap keganasan rumahtangga berlaku disebabkan isteri yang membuat keputusan untuk terus berada dalam situasi tersebut.	22 (16.7)	21 (15.9)	47 (35.6)	30 (22.7)	12 (9.1)
2. Keganasan rumahtangga sering dilakukan oleh kaum lelaki.	8 (6)	12 (9.1)	28 (21.2)	46 (34.8)	38 (28.7)
3. Kaum wanita sering menjadi mangsa keganasan rumahtangga.	3 (2.2)	7 (5.3)	21 (15.9)	48 (36.3)	53 (40.1)
4. Media menjadi salah satu faktor peningkatan berlakunya masalah keganasan rumahtangga.	3 (2.2)	15 (11.3)	47 (35.6)	40 (30.3)	27 (20.4)
5. Sikap isteri selalu menggalakkan berlakunya masalah keganasan rumahtangga.	6 (4.5)	25 (18.9)	57 (43.1)	34 (25.7)	10 (7.5)
6. Isteri yang dipukul oleh suami dikatakan kerana mereka layak dipukul.	41 (31)	34 (25.7)	40 (30.3)	11 (8.3)	6 (4.5)
7. Keganasan rumahtangga sering berlaku dalam keadaan keluarga tidak stabil.	2 (1.5)	9 (6.8)	26 (19.6)	50 (37.8)	45 (34)

8.	Suami yang terlibat dalam pengambilan alkohol atau dadah merupakan salah satu faktor berlakunya keganasan rumahtangga.	3 (2.2)	4 (3)	21 (15.9)	33 (25)	71 (53.7)
9.	Masyarakat menganggap keganasan rumahtangga adalah masalah biasa dalam hubungan kekeluargaan.	11 (8.3)	23 (17.4)	44 (33.3)	35 (26.5)	19 (14.3)
10.	Sikap panas baran suami adalah salah satu penyebab berlakunya masalah keganasan.	2 (1.5)	5 (3.7)	22 (16.7)	49 (37)	54 (40.9)
11.	Keganasan rumahtangga sering berlaku dalam keluarga yang sering terasing daripada masyarakat.	3 (2.2)	13 (9.8)	39 (29.5)	56 (42.4)	21 (15.9)

Analisis mendapati seramai 46 orang (34.7%) responden mempunyai tahap kepekaan tinggi, manakala 19 orang (14.3) responden mempunyai tahap kepekaan yang rendah terhadap aspek-aspek berkait keganasan rumahtangga (Jadual 2). Majoriti responden berada pada tahap kepekaan sederhana iaitu 67 orang (51.8%). Kajian mendapati empat orang (14.2%) responden lelaki dan 15 orang (14.4%) responden perempuan berada pada tahap kepekaan rendah.

Jadual 2: Tahap kepekaan tentang masalah keganasan rumahtangga mengikut jantina (n=132)

Tahap Kepekaan	Kekerapan /Peratus		Jumlah
	Lelaki (n=28)	Perempuan (n=104)	
Rendah	4 (14.2)	15 (14.4)	19 (14.3)
Sederhana	17 (60.7)	50 (48.1)	67 (51)
Tinggi	7 (25.1)	39 (37.5)	46 (34.7)

Hasil kajian mendapati daripada jumlah keseluruhan 46 orang responden yang berada pada tahap kepekaan tinggi, seramai 18 orang responden berada pada semester tujuh (Jadual 3). Angka ini lebih tinggi berbanding dengan 10 orang responden pada semester tiga, dan masing-masing seramai sembilan orang dari semester satu dan semester lima.

Jadual 3: Tahap kepekaan tentang masalah keganasan rumahtangga mengikut semester pengajian

Tahap Kepekaan	Kekerapan				Jumlah
	Semester 1	Semester 3	Semester 5	Semester 7	
Rendah	3	7	3	6	19
Sederhana	8	20	18	21	67
Tinggi	9	10	9	18	46

Pengetahuan Pelajar Tentang Peruntukan Polisi, Hak Dan Khidmat Bantuan

Objektif kedua ialah mengenalpasti tahap pengetahuan pelajar tentang peruntukan polisi berkait dengan hak dan khidmat bantuan yang layak diperolehi oleh mangsa. Maklum balas yang diberi oleh

responden telah dibandingkan dengan jawapan sebenar kepada pernyataan tersebut. Jadual 4 memaparkan sebahagian dari soalan yang ditanyakan.

Jadual 4: Pengetahuan tentang peruntukan polisi, hak dan khidmat bantuan berkait Keganasan rumahtangga (n=132)

Pernyataan	Jawapan Betul Oleh Responden	
	Kekerapan	Peratus
1. Akta Keganasan Rumahtangga hanya memfokuskan kepada kaum wanita.	64	48.5
2. Warga emas yang menjadi mangsa keganasan rumahtangga boleh mendapatkan perlindungan di bawah peruntukan Akta Keganasan Rumahtangga.	113	85.6
3. Tempoh bagi perintah perlindungan sementara dalam peruntukan Akta Keganasan Rumahtangga adalah selama 12 bulan.	36	27.3
4. Akta ini menetapkan bahawa mangsa hanya boleh melaporkan kes keganasan rumahtangga di Jabatan Kebajikan Masyarakat.	84	63.6
5. Khidmat kaunseling kepada mangsa keganasan rumahtangga hanya terdapat di Jabatan Kebajikan Masyarakat.	58	43.9
6. Mangsa keganasan rumahtangga akan ditawarkan apa-apa pampasan berkenaan keederaan atau kerosakan atau kerugian oleh pihak mahkamah.	78	59.1
7. Hospital merupakan salah satu agensi yang turut terlibat dalam membantu mangsa keganasan rumahtangga.	114	86.4
8. Proses permohonan perlindungan sementara turut dilakukan oleh pihak agensi bukan kerajaan.	102	77.3
9. Agensi bukan kerajaan juga turut menyediakan tempat perlindungan sementara kepada mangsa penderaan.	107	81.1

Kajian mendapati terdapat responden yang tidak mengetahui maklumat berkenaan peruntukan polisi, hak dan khidmat bantuan yang disalurkan oleh pelbagai pihak. Maklum balas yang diberikan oleh responden didapati tidak selaras dengan jawapan sebenar. Sejumlah besar responden telah memberikan jawapan yang salah bagi beberapa pernyataan yang ditanya. Contohnya, hanya 64 orang (48.5%) responden menjawab dengan betul bagi pernyataan “Akta Keganasan Rumahtangga 2017 hanya memfokuskan kepada kaum wanita sahaja.” Akta ini tidak memfokuskan kepada wanita sahaja tetapi melibatkan sesiapa sahaja yang berada di sesebuah rumah seperti kanak-kanak, warga emas, individu kurang upaya dan pembantu rumah. Hanya 36 orang (27.3%) responden memberikan jawapan yang betul untuk item ketiga; tempoh bagi Perintah Perlindungan Interim (*Interim Protection Order - IPO*) adalah selama 12 bulan. IPO yang diberikan terhenti berkuatkuasa apabila selesai penyiasatan berkait kes tersebut. Terdapat 18 orang (13.6%) responden tidak mengetahui bahawa hospital turut terlibat membantu mangsa keganasan rumahtangga berbanding dengan 114 orang (86.4%) responden yang mengetahuinya.

Dari segi tahap pengetahuan, analisis menunjukkan hanya dua orang (1.5%) responden sahaja berada pada tahap pengetahuan tinggi, 18 orang (13.7%) responden berada pada tahap pengetahuan sederhana berbanding dengan 102 orang (77.3%) responden berada pada tahap pengetahuan rendah (Jadual 5). Majoriti responden untuk kedua-dua kategori iaitu lelaki dan perempuan berada pada tahap pengetahuan rendah. Dua orang responden perempuan yang berada pada tahap pengetahuan tinggi berada pada semester tujuh. Pada tahap pengetahuan sederhana pula, hanya seorang responden yang belajar pada semester lima berada pada tahap ini berbanding dengan enam orang responden untuk semester satu dan semester tiga.

Jadual 5: Tahap pengetahuan responden mengenai peruntukan polisi, hak dan khidmat bantuan berdasarkan jantina dan semester pengajian (n=132)

	Kekerapan Tahap Pengetahuan Responden		
	Rendah	Sederhana	Tinggi
Jantina			
Lelaki	24	4	0
Perempuan	78	24	2
Semester Pengajian			
1	14	6	0
3	31	6	0
5	29	1	0
7	28	15	2

PERBINCANGAN

Aspek kepekaan dalam kajian ini meneliti kefahaman mahasiswa tentang masalah keganasan rumahtangga. Kajian mendapati kepekaan mahasiswa mengenai keganasan rumahtangga berada pada tahap sederhana. Lebih menyedihkan pengetahuan mereka tentang peruntukan polisi, hak dan khidmat bantuan berkait keganasan rumahtangga berada pada tahap rendah. Mereka juga kurang pengetahuan tentang agensi atau organisasi yang menyalurkan perkhidmatan selain dari Jabatan Kebajikan Masyarakat dan bentuk-bentuk bantuan yang boleh diperolehi oleh mangsa. Sebahagian besar mahasiswa dalam kajian ini tidak memahami peruntukan polisi dan hak mangsa berdasarkan peruntukan Akta Keganasan Rumahtangga (Pindaan) 2017. Malah, hampir separuh daripada mereka menyatakan Akta Keganasan Rumahtangga hanya ditumpukan kepada kaum wanita. Jika diteliti berdasarkan kepada kajian-kajian lepas, situasi ini bukanlah merupakan perkara baru. Contohnya, kajian oleh Danis dan Lockhart (2003), Peter (2006), Goldblatt dan Buchbinder (2014), dan Hefernan, Blythe dan Nicolson (2014) turut menghasilkan dapatan yang sama. Kurangnya maklumat dan pengetahuan dalam kalangan pekerja sosial atau penyalur perkhidmatan sosial tentang peruntukan polisi, hak klien dan bentuk-bentuk khidmat berkait keganasan rumahtangga sememangnya boleh menjejaskan khidmat yang boleh diberi kepada klien. Ini turut dibuktikan berdasarkan kajian oleh Nyame, Howard, Feder, dan Trevillion (2013) yang mendapati sebahagian besar golongan profesional dalam bidang kesihatan mental gagal memaklumkan bentuk khidmat bantuan yang boleh diperolehi oleh klien yang dikenalpasti mempunyai masalah kesihatan mental disebabkan oleh ketiadaan maklumat. Keadaan ini juga boleh memberi kesan buruk kepada klien

Selain daripada itu, hasil kajian mendapati terdapat segelintir pelajar yang menyalahkan golongan wanita sebagai salah satu faktor penyebab berlakunya keganasan rumahtangga. Stereotaip berkait dengan jantina dan sikap menyalahkan mangsa masih jelas kelihatan dalam kalangan mahasiswa kajian ini. Ramai pengkaji dalam bidang ini turut memperolehi dapatan yang sama seperti Worden dan Calson (2005), Hawkins (2007), Goldblatt, Buchbinder, Eisikovits, dan Arizon-Mesinger (2009), dan Doran dan Hutchinson (2017). Kajian-kajian ini mendapati responden berpandangan mangsa turut menjadi punca kepada keganasan kerana sikap mereka dan tidak berusaha untuk keluar dari situasi tersebut. Situasi ini boleh disebabkan pelbagai faktor termasuk takut kepada pemangsa dan takut kehilangan anak. Kajian dalam kalangan mahasiswa kejururawatan di Australia turut mendapati walaupun kepercayaan dan persepsi mahasiswa kejururawatan selari dengan pandangan kontemporari berkaitan keganasan rumahtangga, namun mereka masih mempunyai sikap stereotaip jantina terhadap mangsa dan pemangsa yang terlibat dengan kes keganasan rumahtangga (Doran, & Hutchinson, 2017).

Seterusnya, kajian mendapati kekurangan kepekaan dan pengetahuan ini bukan sahaja berlaku dalam kalangan mahasiswa baru seperti pada semester pertama, tetapi juga mahasiswa yang berada dalam

semester lima dan tujuh. Sewajarnya pada peringkat umur dan tahap pengajian ini, mereka diharapkan lebih peka dengan masalah keganasan rumahtangga yang berlaku. Dapatan ini perlu diberikan perhatian memandangkan semua responden sedang mengikuti Program Pengurusan Kerja Sosial. Mahasiswa yang mengikuti program ini diwajibkan untuk mengikuti kursus polisi sosial dan undang-undang yang turut mendedahkan mereka kepada Akta Keganasan Rumahtangga. Perancangan program menetapkan mereka mengikuti kursus-kursus tersebut bermula pada semester tiga. Malahan mereka juga dikehendaki mengikuti kursus-kursus intervensi kerja sosial (melibatkan individu, keluarga dan masyarakat) dan diberikan pilihan untuk mengikuti kursus intervensi berkait keluarga yang turut memfokuskan kepada keganasan rumahtangga. Sekiranya situasi ini tidak diambil perhatian segera, ianya bukan hanya menjejaskan kualiti graduan dalam program ini, malah boleh memberi implikasi yang kurang baik dari segi keupayaan mereka untuk meyakinkan potensi majikan.

Situasi ini jika tidak dibendung segera akan menghalang kebolehan dan kesediaan mahasiswa untuk menjalankan intervensi bagi kes-kes keganasan rumahtangga yang akan mereka hadapi dalam dunia pekerjaan kelak. Penelitian kajian-kajian terdahulu menunjukkan sememangnya terdapat kekangan kepada pekerja sosial dan profesional dalam bidang perkhidmatan sosial untuk menyalurkan khidmat kepada klien yang menghadapi masalah keganasan rumahtangga. Ini adalah disebabkan pekerja sosial didapati (i) kurang pengetahuan untuk mengenalpasti klien yang menghadapi masalah keganasan rumahtangga (Rose, Trevillion, Woodall, Morgan, Feder, & Howard, 2011; Clark & Wnydall, 2015), (ii) ketiadaan pengetahuan tentang intervensi khusus yang sepatutnya diberikan kepada klien yang menghadapi masalah keganasan rumahtangga (Black, Weizz & Bennet, 2010; Clark & Wnydall, 2015), (iii) ruang lingkup tugas (merujuk kepada peruntukan polisi, peraturan dan prosedur kerja) dan pengetahuan tentang polisi yang menghadkan peluang mereka untuk memberi bantuan (Rose, Trevillion, Woodall, Morgan, Feder, & Howard, 2011; Goldblatt & Buchbinder, 2014; Hefernan, Blythe & Nicolson, 2014), dan (iv) kurang kemahiran berkomunikasi dengan klien yang menghadapi keganasan rumahtangga (Black, Weizz & Bennet, 2010; Holt, 2015).

Selaras dengan itu, usaha berterusan perlu dilakukan untuk meningkatkan kepekaan dan pengetahuan pelajar. Latihan amali juga perlu dipertingkatkan tentang cara tindak balas yang perlu diambil terhadap kes keganasan berbanding dengan lebih banyak memfokuskan kepada aspek teori. Kajian-kajian (Young & Baker, 2004; Block, 2012; Meissel, Meyer, Yao, Rubie-Davies, 2017) mendapati tahap pengetahuan pelajar dapat dipertingkatkan apabila corak pembelajaran lebih banyak melibatkan latihan praktikal dan amali berbanding dengan hanya diberikan ilmu secara teori sahaja. Program-program bercorak amali yang dijalankan bersama pakar-pakar di lapangan juga perlu ditambahkan. Ini kerana, program-program sebegini akan memberi peluang kepada mahasiswa untuk memanfaatkan ilmu praktikal daripada pegawai yang terlibat secara langsung dalam melakukan intervensi melibatkan kes-kes keganasan rumahtangga. Ramai pengkaji mencadangkan pembelajaran secara *hands-on* di lapangan ini bukan hanya membuka ruang kepekaan pelajar dan menambah pengetahuan pelajar tentang aspek-aspek penting berkaitan keganasan rumahtangga, malah menyediakan ruang kepada mereka untuk merasai sendiri tatacara pengurusan kes dengan efektif (Danis, & Lockhart, 2003; Black, Weizz, & Bennet, 2010; Block, 2012). Kaedah pembelajaran ini dikenalpasti sebagai teknik berkesan dalam penyampaian ilmu (Tishman, 2017). Kurikulum pendidikan kerja sosial perlu ditambah baik untuk memenuhi keperluan ini.

Kajian lepas turun mencadangkan agar lebih banyak peluang dan ruang diberikan kepada pelajar kerja sosial untuk terlibat dalam aktiviti-aktiviti penyelidikan berkaitan dengan isu keganasan rumah tangga (Chen & Gao, 2021). Penglibatan pelajar dalam seminar penyelidikan, konvensyen, atau pembentangan kertas kerja berkaitan keganasan rumah tangga, akan dapat membuka minda pelajar tentang keperluan meneroka isu ini dan membantu mereka mengenalpasti faktor terkini yang menyumbang kepada berlakunya keganasan rumah tangga. Penglibatan pelajar dalam bidang penyelidikan juga boleh (i) meningkatkan kepekaan pelajar tentang intervensi-intervensi terkini yang boleh digunakan dalam kes-kes keganasan rumah tangga, dan (ii) meningkatkan kompetensi pelajar dalam memberikan perkhidmatan bantuan profesional kepada mangsa keganasan rumah tangga kelak.

Pihak pengurusan program juga boleh terus menggalakkan mahasiswa untuk terlibat dengan ceramah dan bengkel yang dianjurkan oleh pihak program dengan kerjasama kakitangan Jabatan Kebajikan Masyarakat, hospital, Persatuan Pekerja Sosial Malaysia dan advokat lain dalam bidang ini. Tambahan lagi, pada masa ini Jabatan Kebajikan Masyarakat, agensi-agensi sosial lain dan pertubuhan bukan kerajaan seperti *Women's Centre for Change* dan *Women's Aid Organisation* sering menganjurkan program berkaitan dengan keganasan rumahtangga secara dalam talian. Maklumat tentang program ini boleh dihebahkan secara berterusan kepada mahasiswa agar mereka boleh melibatkan diri dalam program yang dilaksanakan. Walaupun mungkin agak sukar bagi pihak pengurusan program kerja sosial untuk memastikan agar semua pelajar dapat atau sedia untuk menyertai program-program ilmu sebegini ini, namun kesungguhan dan galakan berterusan daripada pihak pengurusan program mungkin boleh mengubah sikap pelajar. Ini kerana, menurut Mendler (2009) kesungguhan dan motivasi berterusan daripada pendidik mampu memberi semangat belajar kepada pelajar terutama kepada mereka yang tidak bersemangat, tidak mahu, dan tidak kisah dengan pembelajaran dan pencapaian akademik. Mereka juga diharap menjadi individu yang berpengetahuan, boleh membimbing dan menyalurkan bantuan terbaik selepas bergraduat.

KESIMPULAN

Majoriti mahasiswa yang terlibat dalam kajian ini mempunyai tahap kepekaan yang sederhana tentang keganasan rumahtangga. Ini bermakna mereka kurang mempunyai kesedaran tentang aspek-aspek yang melibatkan keganasan rumahtangga seperti punca keganasan dan persepsi umum masyarakat tentang keganasan rumahtangga. Manakala pengetahuan mereka tentang peruntukan polisi tentang keganasan rumahtangga, hak dan khidmat yang disalurkan kepada mangsa keganasan rumahtangga berada pada tahap rendah. Keadaan ini agak membimbangkan kerana mahasiswa yang terlibat dalam kajian ini adalah mereka yang mengikuti program Pengurusan Kerja Sosial yang diharapkan boleh membantu masyarakat untuk meningkatkan kesejahteraan sosial masyarakat termasuklah dalam isu keganasan rumahtangga setelah bergraduat kelak. Selaras dengan itu, usaha menyeluruh perlu dilakukan oleh pihak pengurusan untuk meningkatkan kepekaan dan pengetahuan mahasiswa merangkumi menambahkan latihan amali bagi mendapatkan pengalaman secara *hands-on* berbanding dengan pendedahan pengetahuan secara teori sahaja.

RUJUKAN

- Akta Keganasan Rumahtangga 1994 (Akta 521), (Pindaan) 2017.
- Black, B., Weizz, A., dan Bennet, L. (2010). Graduating social work students' perspectives on domestic violence. *Affilia: Journal of Women and Social Work*, 25(2), 173-184.
- Block, Elizabeth. (2012). The Importance of Teacher's Effectiveness. *Creative Education*, 03, 1164-1172. DOI: 10.4236/ce.2012.326173.
- Buchbinder, E., Eisikovitss, Z. & Karnieli-Miller, O. (2004). Social workers' perception of the balance between the psychological and the social. *Social Service Review*, 78(4), 531-552. DOI: 10.1086/424543.
- Callorasi, L. (2005). A respond to Danis and Lockhart: What guides social work knowledge about violence against women. *Journal of Social Work Education*, 41(1), 147-159. DOI: 10.5175/JSWE.2005.200400418
- Chen, A., & Gao, X. (2021). Enhancing the anti-domestic violence competencies of undergraduates: action research on a social work curriculum in Mainland China. *China Journal of Social Work*, 1-23.
- Clark, A., & Wydall, S. (2015). From 'rights to action': Practitioners' perceptions of the needs of children experiencing domestic violence. *Child & Family Social Work*, 20(2), 181-190. DOI:10.1111/cfs/12066
- Danis, F., & Lockhart, L. (2003). Domestic violence and social work education: What do we know, what do we need to know? Guest Editorial. *Journal of Social Work Education*, 39, 215-224.
- David, K., LeBlanc, M. & Self-Brown, S. (2015). Violence exposure in young children: Child oriented routines as a protective factor for school readiness. *Journal of Family Violence*, 20(3), 303-314. DOI:10.1007/s10896-015-9676-z

- Doran, F., & Hutchinson, M. (2017). Student nurses' knowledge and attitudes towards domestic violence: results of survey highlight need for continued attention to undergraduate curriculum. *Journal of Clinical Nursing*, 26(15-16), 2286-2296.
- Galántai, J., Ligeti, A., & Wirth, J. (2019). Children Exposed to Violence: Child Custody and its Effects on Children in Intimate Partner Violence Related Cases in Hungary. *Journal of Family Violence*, 34:5, 399-409. DOI: 10.1080/09649069.2018.1519155.
- Goldblatt, H., Buchbinder, E., Eisikovits, Z. & Arizon-Mesinger, I. (2009). Between the professional and the private: The meaning of working with intimate partner violence in social worker's private lives. *Violence Against Women*, 15(3), 362-384.
- Goldblatt, H. & Buchbinder, E. (2014). Challenging gender roles: The impact on female social work students of working with abused women. *Journal of Social Work Education*, 39(2), 255-275.
- Hawkins, V. (2007). *Student social work attitudes toward domestic violence and implication for social work education*. Louisiana State University and Agricultural and mechanical College. Master thesis.
- Hefernan, K., Blythe, B. & Nicolson, P. (2014). How do social workers understand and respond to domestic violence and relate this to organizational policy and practice? *International Social Work*. 57(6), 698-713. DOI: 10.1177/0020872812453188
- Holt, S. L. (2015). An exploration of the impacts that experiencing domestic violence can have on a child's primary education: View of educational staff. *British Journal of Community Justice*, 13(2), 7-26.
- Hunter, R., Barnett, A. & Kaganas, F. (2018), Introduction: contact and domestic abuse, *Journal of Social Welfare and Family Law*, 40(4), 401-425, DOI: [10.1080/09649069.2018.1519155](https://doi.org/10.1080/09649069.2018.1519155)
- Iffahinani, M.S., Lukman, Z. M., Normala, R., Azlini, C. & Kamal, M. Y. (2018). The knowledge of social works students about domestic violence. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*, II (XII), 472-475.
- Kumar, A. (2020). COVID-19 and Domestic Violence: A Possible Public Health Crisis. *Journal of Health Management*. 22(2), 192-196.
- Meissel, K., Meyer, F., Yao, E., Rubie-Davies, M. (2017). Subjectivity of teacher judgements: Exploring student characteristics that influence teacher judgements of student ability. *Teaching and Teacher Education*, 65, 48-60.
- Mendler, A. (2009). *Motivating students who don't care: Successful techniques for educators*. Bloomington, Indiana: Solution Tree Press.
- Ming Teoh, *The Star*, 14 Ogos 2020. Recognising social worker as an essential profession in Malaysia. Diakses pada 1 September 2020 dari https://www.thestar.com.my/lifestyle/family/2020/08/14/recognising-social-work-as-an-essential-profession-in-malaysia#cxrecs_s
- Moody, T. (2020). *Domestic Violence: The perceptions of social work and criminal justice students*. California States University, Sacramento. MSW Thesis.
- Muhammad Afham Ramli, (21 April 2020), Keganasan rumahtangga: jangan takut lapor polis. Diakses pada 28 Ogos 2020 dari <https://www.sinarharian.com.my/article/79942/BERITA/Nasional/Keganasan-rumah-tangga-Jangan-takut-lapor-polis!>
- Muhammad Yusri, Berita Harian, (26 Ogos 2020), Garis panduan kendali kes keganasan rumahtangga ditambah baik. Diakses pada 1 September 2020 dari <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2020/08/724902/garis-panduan-kendali-kes-keganasan-rumah-tangga-ditambah-baik>
- Nyame, S., Howard, L.M., Feder, G. & Trevillion, K. (2013). A survey of mental health professionals' knowledge, attitudes and preparedness to respond to domestic violence. *Journal of Mental Health*, 22:6, 536-543, DOI: [10.3109/09638237.2013.841871](https://doi.org/10.3109/09638237.2013.841871)
- Peter, T. (2006). Domestic violence in the United States and Sweden: A welfare state typology comparison within a power resources framework. *Women's Studies International Forum*, 29(1), 96-107.
- Robbins, R., Banks, C., McLaughlin, H., Bellamy, C. & Thackray, D. (2016). Is Domestic Abuse an Adult Social Work Issue?, *Social Work Education*, 35(2), 131-143, DOI: [10.1080/02615479.2016.1140733](https://doi.org/10.1080/02615479.2016.1140733)
- Robbins, R. (2014). 'She Knew What was Coming': Knowledge and Domestic Violence in Social Work Education, *Social Work Education*, 33(7), 917-929, DOI: [10.1080/02615479.2014.898748](https://doi.org/10.1080/02615479.2014.898748)
- Rose, D., Trevillion, K., Woodall, A., Morgan, C., Feder, G., & Howard, L. (2011). Barriers and facilitators of disclosures of domestic violence by mental health service users: Qualitative study. *British Journal of Psychiatry*, 198(3), 189-194.
- Salimbeni, M. (2011) Domestic Violence: Intersectionality and Culturally Competent Practice by Lettie L. Lockhart and Fran S. Danis (Eds.), *Journal of Teaching in Social Work*. 31(1), 112-114. DOI: [10.1080/08841233.2011.541846](https://doi.org/10.1080/08841233.2011.541846)
- Stanley, R., Miller, P. & Richardson Forster, H. (2012). Engaging with children's and parents perspectives on domestic violence. *Child & Family Social Work*, 17(2), 192-201. DOI:10.1111/j.1365-2206.2012.00832.x

- The Star (20 May 2020). MCO sees spike in domestic violence cases. Retrieved from <https://www.thestar.com.my/news/nation/2020/05/20/mco-sees-spike-in-domestic-violence-case>
- Tishman, S. (2017). *Slow looking: The art and practice of learning through observation*. London: Routledge.
- Women's Aid Organisation, (2017). *Perspektif mengenai keganasan rumah tangga: Penyelarasan gerak balas komuniti terhadap isu komuniti*. Petaling Jaya, Selangor: WAO.
- Worden, A.P., & Carlson, B. E. (2005). Attitudes and beliefs about domestic violence: Results of a public opinion survey: II. Belief about causes. *Journal of Interpersonal Violence*, 20(10), 1219-1243. DOI: 10.1177/0886260505278531.
- Young, D. S., & Baker, R. E. (2004). Linking classroom theory to professional practice: The internship as a practical learning experience worthy of academic credit. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 75(1), 22-24.